

Розрахунково-графічна робота №2
Реологічні властивості гірських порід

Завдання 2.1. Побудова кривої релаксації

При миттєвому прикладенні навантаження межа міцності гірської породи складає $\sigma_{ст}$. При випробовуванні в режимі повзучості при напруженні $\sigma_{тр}$ зразки тієї ж породи руйнувалися через t діб.

Побудувати для досліджуваної породи криву тривалої міцності та визначити, яке напруження вона здатна витримати через 200 діб.

Таблиця 2.1

Вихідні дані до виконання завдання 2.1

Варіант	Межа міцності при короткочасному навантаженні $\sigma_{ст}$, МПа	Тривала міцність $\sigma_{тр}$, МПа	Тривалість дії навантаження до руйнування t , діб
1	60,9	51,7	56
2	51,0	51,9	55
3	50,7	47,8	78
4	55,3	49,8	96
5	51,6	48,4	96
6	56,4	48,3	114
7	56,2	49,0	55
8	59,9	52,6	84
9	53,8	52,2	106
10	58,2	52,4	113
11	50,1	52,7	118
12	52,5	50,4	82
13	56,4	50,2	67
14	50,5	48,5	114
15	53,6	49,2	71
16	54,1	47,2	47
17	50,6	51,1	57
18	57,3	47,6	44
19	57,8	49,8	56
20	56,7	49,0	33

Порядок виконання роботи

1. Залежність тривалої міцності від часу дії навантаження описується рівнянням:

$$\sigma_{\text{тр}} = \sigma_{\text{ст}} \cdot \ln \frac{B \cdot e}{B + t}, \text{ МПа} \quad (2.1)$$

де $\sigma_{\text{ст}}$ – межа міцності при короточасному навантаженні, МПа;

B – константа, яка характеризує стійкість породи;

e – основа натуральних логарифмів, $e=2,71828$;

t – час дії навантаження, с.

2. Визначимо параметр В, прийнявши t згідно завдання:

$$B = \frac{t \cdot e^{\frac{\sigma_{TP}}{\sigma_{CT}}}}{e - e^{\frac{\sigma_{TP}}{\sigma_{CT}}}} \quad (2.2)$$

При розрахунку час дії навантаження t підставляємо в секундах.

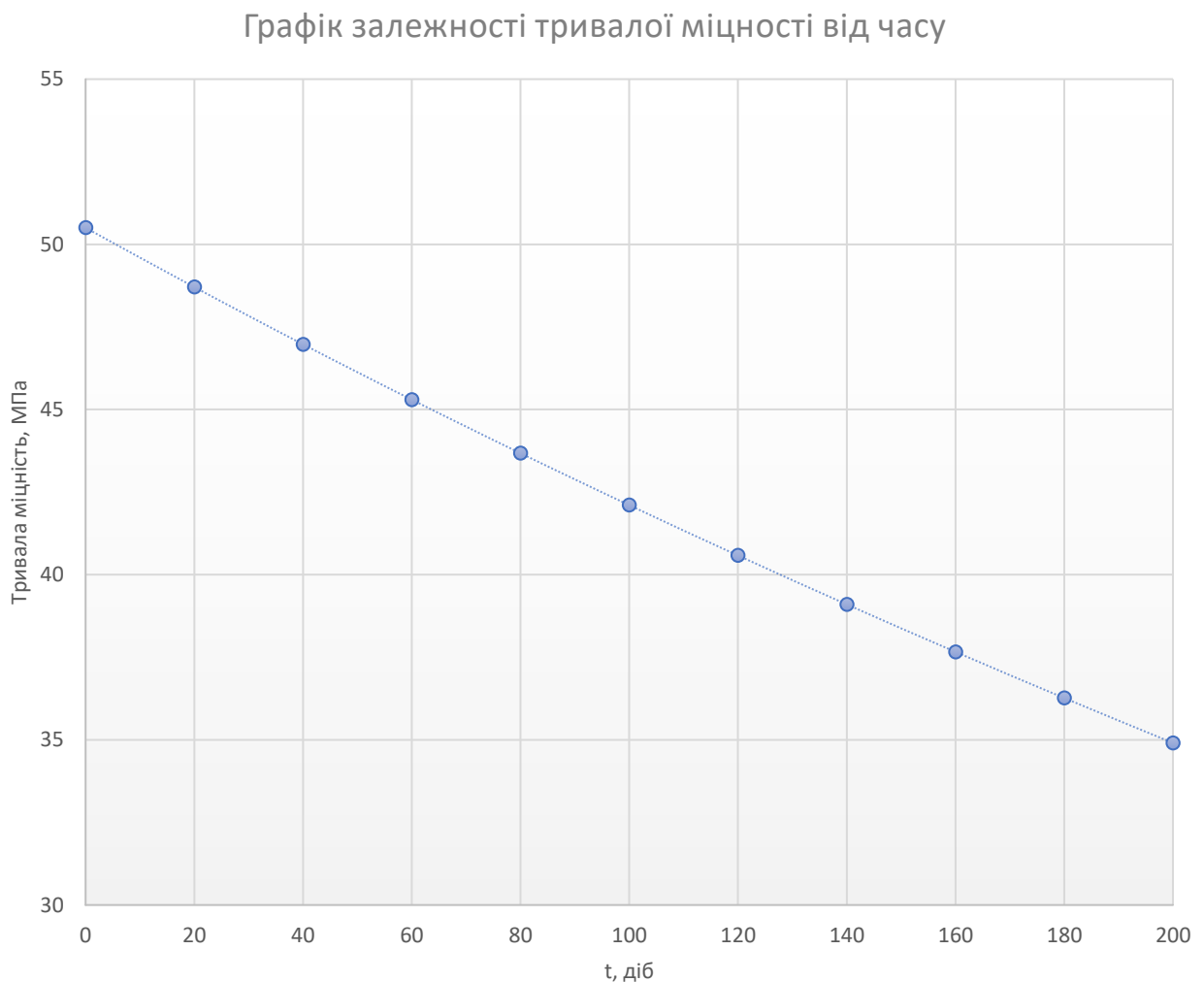
3. За допомогою формули 3.1 розраховуємо $\sigma_{тр}$ що найменше для 10 значень t (найбільше з яких має відповідати тривалості 200 діб за умовою задачі) і наводимо результати розрахунків у вигляді таблиці.

Таблиця 2.2

Приклад таблиці зведених результатів розрахунку

[illegible]

4. За результатами розрахунків зведених до спільної таблиці (табл. 2.2) будуємо графік тривалої міцності $\sigma_{tr}=f(t)$.

Завдання 2.2. Побудова кривої релаксації

В момент часу $t = 0$ прикладення навантаження до зразка гірської породи зумовило в ньому виникнення напруження σ_0 . Виміри напружень в момент часу t_1 при витримуванні зразка в умовах деформування показали зменшення напружень порівняно з початковими на $\Delta\sigma$. Визначити період релаксації гірської породи і за результатами розрахунків побудувати графічну залежність релаксації напружень.

Вихідні дані до виконання завдання 2.2

Варіант	Напруження σ_0 , МПа	Час релаксації $t_1 \cdot 10^5$, с	Зменшення напруження $\Delta\sigma$, МПа
1	53	22	7
2	60	29	17
3	133	18	18
4	90	8	24
5	97	15	4
6	116	24	10
7	124	5	24
8	83	12	5
9	105	24	20
10	82	22	5
11	138	20	4
12	115	5	20
13	89	11	25
14	62	30	6
15	106	28	13
16	50	12	17
17	114	24	21
18	137	7	17
19	58	29	16
20	135	18	21

Порядок виконання роботи

1. Визначаємо період релаксації:

$$T_p = \frac{t_1}{\ln \sigma_0 - \ln \sigma} \quad (2.3)$$

де t_1 – час релаксації, с;

σ_0 – початкові напруження, МПа;

$\sigma = \sigma_0 - \Delta\sigma$ – кінцеві напруження, МПа.

2. Розраховуємо зміну напружень в часі σ для щонайменше 10 значень t і зводимо їх до спільної таблиці (табл. 3.4):

$$\sigma = \sigma_0 \cdot e^{\frac{-t}{T}}, \text{ МПа} \quad (2.4)$$

де σ_0 – початкове напруження в зразку породи, МПа;

e – основа натуральних логарифмів;

t – час дії навантаження, с;

T – період релаксації.

Таблиця 2.4

Приклад таблиці зведених результатів розрахунку

Час t , діб	20	40	60	80	100	120	140	160	180	200
Час, $\text{с} \cdot 10^5$										
Напруження σ , МПа										

3. За одержаними координатами точок (σ, t) будемо криву релаксації породи.

Крива релаксації

